

Bruselj, 25. november 2021
(OR. en)

13816/1/21
REV 1

LIMITE

TELECOM 416

DOPIS

Pošiljatelj:	predsedstvo
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Digitalne pravice in načela – orientacijska razprava

Evropski svet je poudaril pomen digitalne preobrazbe za blaginjo, varnost in konkurenčnost Evrope, pa tudi za dobrobit naših družb. V zvezi s tem je ugotavljal, da je Sporočilo Komisije „Digitalni kompas do leta 2030: evropska pot v digitalno desetletje“ korak v smeri priprave načrta za digitalni razvoj Evrope v naslednjem desetletju¹.

Digitalne tehnologije spreminjajo vse vidike našega življenja in ustvarjajo povsem nove priložnosti. Pandemija COVID-19 je korenito spremenila vlogo in dožemanje digitalizacije v naših družbah in gospodarstvih ter povečala njen tempo. Vendar pa je povečala tudi digitalni razkorak v celotni Evropski uniji, ne le med dobro povezanimi mestnimi območji ter podeželskimi in oddaljenimi ozemlji, ampak tudi med tistimi, ki lahko v celoti izkoristijo obogaten, dostopen in varen digitalni prostor z velikim izborom storitev, in tistimi, ki tega ne morejo.

¹ Izjava članov in članic Evropskega sveta, 25. marec 2021.

Velika digitalna podjetja postajajo vse močnejša, njihovi poslovni modeli in vsesplošni nadzor nad našimi podatki pa jim omogočajo, da vplivajo na naš demokratični proces. Digitalne tehnologije povečujejo razkorak med revnimi in privilegiranimi; predstavljajo vrsto tveganj v smislu varnosti, zaščite ter omejitve izbire in temeljnih svoboščin. Kršitve zasebnosti, širjenje nezakonitih vsebin in proizvodov, širjenje dezinformacij in kibernetске kriminalitete, tveganje množičnega nadzora državljanov in državljanek, cenzura na spletu in algoritemska pristranskost lahko ovirajo pravično in nediskriminatorno zagotavljanje zasebnih in javnih storitev državljanom in državljanekam, poleg tega pa so vse pogostejši. Takšni problemi lahko potencialno ogrozijo evropski način življenja in model družbe. Digitalna preobrazba do neke mere spominja na zgodovinski razvoj, v katerem sta tehnologija in napredek vplivala na vezno tkivo naših družb.

EU ima priložnost in dolžnost, da svoje državljane in državljanke povede v dobo digitalne družbe, v kateri ljudje premagajo svojo digitalno nezrelost in se seznani s svojimi digitalnimi pravicami in v kateri lahko vlade jasno opredelijo svoja pričakovanja do ponudnikov tehnologije, da bi zagotovili individualne pravice in svoboščine ter ustvarili okolje, v katerem se lahko obravnavajo pereči družbeni izzivi.

Kot je pojasnjeno v digitalnem kompasu do leta 2030, je vizija EU o digitalno preoblikovani Evropi do leta 2030 v skladu z evropskimi vrednotami. K takšni Evropi spadajo inovativna podjetja ter opolnomočeni državljani in državljanke v digitalni družbi, ki je usmerjena na ljudi, vključujoča, uspešna in trajnostna. Nedavno sprejeta „Pot v digitalno desetletje“ je prvi korak k nadaljnji krepitvi našega vodilnega položaja na digitalnem področju ter opolnomočenju državljanov in državljanek ter podjetij, s čimer bo digitalizacija postala gonilo gospodarske rasti in socialne blaginje v Evropi. Komisija si trenutno prizadeva za digitalne pravice in načela, ki bodo zagotovila trajnostno, na ljudi osredotočeno digitalno preobrazbo, ki bo temeljila na vrednotah, in načrtuje, da bo do konca leta pripravila predlog v obliki skupne slovesne deklaracije.

Deklaracija o digitalnih pravicah in načelih EU naj bi služila kot referenčni okvir za vse Evropejce in Evropejke, jih poučila in opolnomočila v zvezi s pravicami, svoboščinami in načeli, zapisanimi v pravnem okviru Evropske unije, ter pomagala zagotoviti, da se na spletu spoštujejo na enak način kot zunaj spleta. Oblikovalce politik bi morala usmeriti k skupnim prizadevanjem za opredelitev evropske poti k trajnostnemu digitalnemu svetu, osredotočenemu na ljudi, in trdno zasidrati politične ukrepe EU na poti k evropski digitalni preobrazbi. Deklaracija bi zato lahko postala tudi svetovno merilo za obravnavanje družbenih in etičnih vprašanj, ki izhajajo iz digitalne preobrazbe.

Odkar je bila ta pobuda marca letos prvič napovedana v sporočilu o digitalnem kompasu, Komisija dejavno sodeluje z državljani in državljkami ter ustreznimi deležniki, da bi tudi njim dala besedo. Komisija je maja 2021 začela obsežno spletno javno posvetovanje o osnutku nabora digitalnih načel na podlagi nekaterih glavnih področij, opredeljenih v sporočilu o digitalnem kompasu: univerzalni dostop do internetnih storitev; univerzalno digitalno izobraževanje ter znanja in spretnosti za dejavno sodelovanje ljudi v družbi in demokratičnih procesih; dostopne digitalne javne storitve in uprave, osredotočene na ljudi; dostop do digitalnih zdravstvenih storitev. odprto, varno in zanesljivo spletno okolje; zaščita in opolnomočenje otrok in mladih v spletnem prostoru; evropska digitalna identiteta; dostop do okolju in podnebju prijaznih digitalnih naprav, sistemov in storitev ter etična načela za algoritme, osredotočene na ljudi.

Komisija je izvedla tudi participativne delavnice s civilno družbo, ciljno usmerjene intervjuje ter posvetovanje z otroki in njihovimi vzgojitelji. Opravila je tudi raziskavo Eurobarometer, da bi zbrala mnenja v državah članicah in različnih starostnih skupinah, s posebnim poudarkom na mladih in različnih socialnih okoljih. Te dejavnosti posvetovanja so bile ključnega pomena pri oblikovanju osnutka deklaracije, ki ga bo Komisija predložila po seji Sveta za promet, telekomunikacije in energijo.

- Med dejavnostimi posvetovanja se je pokazala široka podpora evropski deklaraciji o digitalnih pravicah in načelih. Iz rezultatov raziskave Eurobarometer izhaja, da številni državljani in državljanke (82 %) menijo, da bi bilo koristno, če bi z oblikovanjem seznama pravic, načel in vrednot opredelili in spodbujali skupno evropsko vizijo za digitalno družbo.
- Poleg tega je 77 % državljanov in državljk navedlo, da želijo izvesti več o svojih pravicah v spletnem okolju, precejšnje število državljanov in državljk (34 %) pa je tudi navedlo, da se ne zavedajo, da je treba pravice, kot so svoboda izražanja, pravica do zasebnosti ali nediskriminacije, spoštovati tudi na spletu.
- Udeleženci in udeleženke javnega posvetovanja so pogosto poudarili, da bi morala evropska digitalna družba temeljiti na evropskih vrednotah in da bi bilo za digitalno družbo na „evropski način“ ključno, da nihče ne bi bil prezrt.

Rezultati dejavnosti posvetovanja bodo upoštevani v predlogu evropske deklaracije o digitalnih pravicah in načelih. Deklaracija bo temeljila tudi na nedavnih deklaracijah (kot so lizbonska deklaracija, berlinska deklaracija in talinska deklaracija) in pobudah držav članic, kot so španska listina o digitalnih pravicah, italijanska deklaracija o internetnih pravicah, portugalska listina človekovih pravic v digitalni dobi, danska bela knjiga o boljši socialni pogodbi z velikimi tehnološkimi podjetji ali Delovni dokument Slovenije, Češke, Slovaške in Avstrije o spodbujanju vladavine prava v digitalnem prostoru: „Na človekovih pravicah temelječ pristop k novim in nastajajočim digitalnim tehnologijam“.

Na podlagi navedenega naj ministri in ministrice skušajo odgovoriti na naslednja vprašanja za razpravo:

1. Ali bi morala evropska deklaracija o digitalnih pravicah in načelih določiti pot naprej za naslednje desetletje in predstavljati prvi korak pri določanju svetovnega merila, v sodelovanju s partnerji, ki sprejemajo demokratične vrednote EU?
2. Ali se strinjate, da so zgoraj opisana področja dobra podlaga za krovno deklaracijo o digitalnih načelih za digitalno desetletje?